

Sevgili Hocam Prof. Dr. Jale Baysal'ın Ardından

Ayşe Üstün*

Bölümde Jale Hocama bir anı kitabı hazırlama faaliyeti içine girdiğimiz bir süreçte, değerli meslektaşımız Türk Kütüphaneciliği dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Sayın Tayfun Gülle, Dernek yayın organının son sayısını hocamızın anısına ayıracağını bildirerek bizden yazı istemiştir. Bu güzel davranışından ötürü, sayın meslektaşımıza teşekkürlerimle saygılarımı sunarım.

Jale Hocam ile ilgili izlenimleri kaleme almak için girişimde bulunduğum şu an, böylesi mükemmel bir insanın hangi yönünü, ne kadar ele alabileceğim konusunda büyük tereddütlerim oldu. Çünkü Jale Hoca'mın bir bilim kadını olarak alanına katkıları, bir hoca olarak öğrencilerine etkileri, insan olarak sosyal yaşama ve insanlığa hizmetleri bu yazı ile ne kadar anlatılabilir? Belki de kimi izlenimler, birkaç anı örneği bile önemli ipuçları vermek için yeterli olabilir.

Kütüphanecilik bölümüne ilk kayıt olduğum yıl, dönemin adı ile Edebiyat Fakültesi Genel Kitaplık Müdürü olarak görev yapmakta ve alanımızda doçentlik çalışmalarını yürütmekteydi. Aynı zamanda, bir öğretim üyesi olarak derslerimize girmekte, disiplin ve titizliği ile dikkat çekmekteydi. Hem doçentlik çalışmaları bağlamında kuramsal ve hem de genel kitaplıkla ilgili uygulamalı olarak, Bölüm kurucusu Prof. Rudolf Juchhoff ile yoğun bir işbirliği içindeydiler. Fiziksel olarak oldukça derli toplu bir hoca olmanın yanı sıra, öğrencilerle ilişki ve iletişimlerinde samimi, açık ve sempatik yapısıyla da ilgi odağı haline gelmişti.

Staj dönemim başladığında, hiç düşünmeden Edebiyat Fakültesi Kütüphanesini seçtim ve orada uygulama yapmaya karar verdim. Sayın Hocam her sabah temizliği, sadeliği ve güzel giyimi ile kendine özen göstermiş bir biçimde kütüphaneye gelir, hepimizi bir araya toplar, bizim çalışma azmimizi ve motivasyonumuzu ileriye çeken kısa bir konuşmanın ardından günlük işbölümüne yönelir, kimin ne yapacağını bildirirdi. Hoca'nın yanında yetişen o zamanın ünlü kütüphanecileri; Nurten Çakır,

---

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
e-posta: austun@istanbul.edu.tr

Nuray Yıldız ve Sevim Uslu gibi her biri örnek alınacak elemanların da, adı geçen kütüphanede çalışmakta olması, işin ikinci bir keyifli boyutuydu.

Bölümde ders verenler, başta Prof. Juchhoff olmak üzere, Jale Baysal, Leman Şenalp ve Meral Alpay gibi hocalardı. Oldukça eskiye dayanan (1967-68) bir dönem olmasına karşın, çağdaş bir eğitim aldığımızı, bizi düşünmeye yönelten ders içerik ve programlarıyla iyi yetiştiğimizi, bölümümüzün o tarihlerde bile, diğer bölümlerden farklı bir misyona sahip olduğunu söyleyebilirim.

Sıra, Juchhoff'un bana bir mezuniyet tezi vermesine gelmişti. Almanca bilmekte ve zaman zaman kendisi ile sohbet etme olanağı bulmakta, kendimi tanımlamaktaydım. Dolayısıyla bana Almanca olarak yapacağım bir tez konusu vermişti: "1700–1850 Yılları Arasında Almanya'da Yayınlanmış Türkiye ile İlgili Eserlerin Sistemik ve Eleştirel Bibliyografyası". Juchhoff bana, "Sana zor bir tez verdiğim için sakın darılma, sen bölümümüzde asistan olarak kalacaksın, şimdiden alışmalısın" dedi.

O dönemde bibliyografik denetim, bugünkü koşullarla kıyaslanmayacak kadar zordu. Elektronik ortamlar söz konusu değildi. Tamamen danışma kaynaklarına dayalı olarak yapılacak taramalar sonucu tek tek elde edilecek kaynaklar üzerinde çalışılacaktı. Ödev ve tezlerimizde danışacağımız en yetkin kişi, Jale Baysal Hoca idi. Ben de hiç düşünmeden Jale Hoca'nın odasına gittim. Durumu anlattıktan sonra bana hemen, her bir cildi incecik Pellur kağıdından oluşan, dolayısıyla her bir cildi 1000 sayfanın üzerinde, 18 kalın cilt olan "**Heinsius Wilhelm: Allgemeine Bücher Lexikon**" adlı danışma kaynağını önerdi. Onları taşıttı bir masaya koydurdu ve hepsini okuyarak taramam gerektiğini söyledi. Ayrıca danışma kaynağı olmasına karşın, bu durumda her sabah gelirken getirmem koşuluyla eve ödünç alabileceğimi belirtti. Hem müdür ve hem de hoca olmasına karşın, buna benzer her türlü kütüphane hizmetini, biz kütüphanecilik bölümü öğrencilerine bizzat vererek, bize ileriye dönük iyi bir model oluşturmaktaydı.

Staj boyunca, her sabah kısa süren günlük çalışma programları ile ilgili toplantılarda, Jale Hoca'nın kısa ama anlamlı öneri ve mesajlarını hemen not etmeyi adet haline getirmiştım. Bunlar içinde hiç unutamadığım ve ezberlediğim 3 madde halindeki önerisi şu şekildeydi:

"1- Her zaman, her alanda iyi ilişki ve iletişimden çekinmeyin ve güncel tutun.

2- Her zaman derli-toplu, temiz ve düzgün giyinin.

3- Herkese karşı dürüst ve erdemli olun.

Bu üç maddeyi ilke olarak kabul ederseniz kazanan siz olursunuz.” derdi. Bu sözlerin anlamını yetişkin olarak şimdi çok daha iyi anlıyorum.

Doktora tezimin de danışmanlığını üstlenen Jale Baysal (o sırada Doç. Dr.), sadece tez yönetmekle kalmıyor, çeşitli alanlarda sürekli bilgilendirme ve yenilikleri izletme süreçlerinde de etkili oluyordu.

Son derece ayrıntılı düşünen çok duyarlı ve nazik bir yapısı vardı. Ben lisans diplomasını alır almaz evlenmiştim. Almanca bilen tek doktora öğrencisiydim. Bana Almanya'dan doktora bursu bulmuş ama bunu bana değil, eşime sorup ondan izin almak istemiş, ancak çocuk sahibi olduğum o dönem için olumlu yanıt alamadığından bana hiç söylememişti. Durumu çok daha sonra öğrenmiştim.

Jale Hocamın vefatını duyduğum zaman inanmada hayli zorlandım. Oysa çok yaşlı olmasa da rahatsız olduğunu biliyorduk.

Sayın ve sevgili hocam güle güle! Seni çok sevdik ve hep seveceğiz. Senin ilkelerin bizim de ilkelerimiz olacak ve onlardan hiç ayrılmayacağız. Ruhun şad olsun!